

3. Kuzmenko O.V., Matselyk T.O, Chorna V.H., Financial Offenses in the Circulation of Medicines in the Context of Globalization. Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 4 (2018) No. 5, p. 143–152. DOI: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-5-143-152>.

Манелюк Ю.М.,

к. політ. н., доцент,
доцент кафедри політичних технологій,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ФОРМИ ПОЛІТИЧНОГО НАСИЛЛЯ У СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ

Політичне насилля – невід’ємний супутник людства протягом всієї його історії. Водночас, людство виробило і накопичило багато способів вирішення, врегулювання, гармонізації, збалансування великої кількості різноманітних інтересів, прагнень, способів і методів дій тощо. Всі ці інструменти діють та застосовуються сукупно, забезпечуючи потрібний рівень стабільності і керованості суспільства, причому досягнення цього стану передбачає і добровільну згоду, і підкорення, і примус у різних формах – тобто, окрім іншого, й певні елементи насилля.

Процеси глобалізації та інформатизації суттєво впливають на характер та сутність сучасного політичного насилля. Змінюючи сутність політичної влади, яка відмовляється від фізичного примусу, натомість все більше вдається до прихованих форм впливу на безсвідоме, ірраціональне в людині, в такий спосіб ці процеси впливають і на трансформацію політичного насилля, яке, будучи засобом влади, зумовлюється у різні часи її природою та характером. Отже, нагальною є потреба розуміння сутності політичного насилля в умовах сучасного світового розвитку.

Однією з поширених форм сучасного політичного насилля є тероризм, як особливий тип дії, коли воля терористів, терористичних організацій нав'язується, як правило, представникам влади, посадовим особам за допомогою фізичного примусу чи загрози його використання. Ця воля має конкретну мету – повалення існуючого режиму, зміну курсу урядової політики, дестабілізацію становища в окремих країнах та регіонах тощо. Тероризм – це форма політичного насилля, спрямована на здійснення політичних цілей шляхом примусу державних органів, міжнародних та національних організацій, державних і громадських діячів, окремих громадян або їх груп до здійснення тих чи інших дій на користь терористів методом реалізації останніми загроз щодо певних осіб чи груп, а також щодо об'єктів життєзабезпечення суспільства, джерел підвищеної небезпеки для людей та оточуючого середовища. Отже, тероризм – це акт насилля або загрози насиллям з метою посіяти страх і змусити органи влади, певні організації, окремих осіб діяти у потрібному терористам напрямку або ж утримуватися від певних дій.

Глобалізація, як реальність сьогодення, передбачає культурну гомогенізацію світу шляхом скасування національних держав та національних інтересів у їхній політиці, економіці та культурі. Незважаючи на всеосяжну глобалізацію, етнічна і культурна розмаїтість зберігатиметься і в майбутньому. Одним з чинників, покликаних підтримувати збереження культурної самобутності, очевидно, є опір, який зустрічає та неминуче буде зустрічати глобалізація. Такий опір можна уявити у вигляді неминучих етнічних війн, які можна розглядати як зіткнення цивілізацій.

Етнічні війни – це форма політичного насилля, що не знає страху власної смерті: людина втрачає сенс життя разом із можливою загибеллю власного життєвого світу. Це сучасні політичні та геополітичні прояви екзистенційного насилля. В якості можливого способу розв'язання етнічних війн розглядають політику миротворчості – систему заходів, спрямованих на попередження,

деескалацію та врегулювання регіональних, локальних та внутрішніх конфліктів, а також створення умов для успішного постконфліктного світу.

У сучасних умовах миротворчість кардинально змінила свій характер. Миротворчість сьогодні – це знаряддя політики групи розвинених країн, що домагаються розширення своєї сфери впливу за рахунок встановлення контролю над конфліктними зонами. Фактично така миротворчість не призводить до врегулювання конфліктів, а полягає у нав'язуванні об'єктам миротворчості чужих схем та рецептів, які можуть влаштовувати їх авторів, але не тих, хто повинен їм слідувати.

Останнім часом головним об'єктом політичного насилля все частіше стає свідомість людини. Це форми нетрадиційного насилля, що не пов'язані безпосередньо із фізичним примусом, натомість діють на рівні ірраціонального, чуттєвого та безсвідомого. Серед багатьох нових видів сучасних війн, на перший план висунулася боротьба за розуми людей, за створення «правильної» громадської думки, за контролювання інформаційних потоків. Така боротьба набуває форм інформаційної, психологічної та консцієнтальної війни. Однією з рушійних сил є інформаційна війна – це всеохоплююча, цілісна стратегія, зумовлена зростанням значимості та цінністю інформації у питаннях командування, управління, політики, економіки та суспільного життя. Інформаційна війна розглядає інформацію як окремий об'єкт, потенційну зброю чи вигідну мету. Така війна може супроводжувати воєнні дії, кризові, конфліктні ситуації, або здійснюватися самотійно.

Психологічна війна – це сукупність різних форм, методів та засобів впливу на людей з метою зміни у бажаному напрямі їхніх психологічних характеристик (поглядів, думок, ціннісних орієнтацій, настроїв, мотивів, установок, стереотипів поведінки), а також групових норм, масових настроїв, суспільної свідомості у цілому. Психологічна війна полягає, в основному, у використанні пропаганди, а також інших заходів інформаційного, політичного,

економічного та іншого характеру. Ця війна ведеться не лише у воєнний час. Це особливий вид підготовки та проведення війни, який ведуть постійно.

Отже, політичне насилля – це засіб влади, що полягає у обмеженні чи узурпації волі соціального суб'єкта (групи соціальних суб'єктів), яке здійснюється за допомогою зовнішнього примусу (необов'язково фізичного) і має своїм наслідком нанесення шкоди як матеріального, так і духовного (психологічного, емоційного) характеру.

Специфіка політичного насилля як засобу влади полягає, насамперед, у використанні примусу для реалізації владної волі чи опору їй. З іншого боку, те, який саме різновид примусу використовується, так само впливає на характер та прояви політичного насилля. З огляду на це характер примусу, що використовується, розглядається як критерій типологізації видів політичного насилля. Політичне насилля, що використовує такий традиційний засіб як фізичний примус, можна назвати традиційним. Політичне насилля, яке не передбачає застосування фізичного примусу, натомість апелює до підсвідомого, ірраціонального, чуттєвого у людині, є нетрадиційним.

Політичне насилля є конкретно-історичним феноменом, а отже у різні часи має різні форми та прояви, домінування яких зумовлюється певними чинниками політичного, соціального та культурного характеру.

Список використаних джерел

1. Амельченко Н.А., Шейко Ю.О. Співвідношення влади, примусу та насильства в сучасних теоріях влади. *Наук. зап. НаУКМА. Сер. Політ. науки.* 2009. Т. 95. С. 3–8.

2. Бабієва А. Політичне насилля: теоретичний аспект. *Політичний менеджмент.* 2005. № 5 (14). С. 161-168.

3. Боброва А. Основні форми сучасного політичного насилля. К.: «Світ успіху», «Юрінком Інтер», 2005. 142 с.

4. Метілка Д. В. Насилля як філософська проблема: історія та сучасність. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2009. Вип. 36. С. 142-151.

5. Петрик В. М., Штоквиш О.А., Полевий В.І. Счасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій. К.: Росава. 2006. 208 с.

6. Слюсар В. М. Насилля в епоху глобалізації: соціально-філософський аспект. *Вісник ЖДУ*. 2010. № 54. С. 17–21.

7. Соловйова А. Сутність та особливості «нетрадиційного» політичного насилля в контексті підкорення особи владному впливу. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. К., 2009. Вип. 16. С. 298–307.

8. Шуляк С. В. Етнічний конфлікт у теорії міжнародних відносин: погляд реалістів. *Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. 2012. № 9 (89). С. 113–117.

Маценко М. В.,
студент другого (магістерського) рівня вищої освіти,
ОПП «Міжнародне право»,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник: Бондаренко Є. І.,
к.ю.н., доцент кафедри
публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Від початку повномасштабного вторгнення росії її агресія проти України викликала рішучий осуд міжнародної спільноти. У відповідь були запроваджені